

Hebrew and World Literature

ספרות עברית וכללית

For Olim

For religious schools

לעולים חדשים

לבתי ספר דתיים

Instructions for examinees

- א. Duration of exam: One and a half hours
- ב. Exam structure and breakdown of points:
This exam consists of two parts.
Part I – Prose (Tales of our Sages, Short Story),
Drama and Monodrama
(2x30) — 60 points
Part II – Poetry (*Piyyut*, Medieval Poetry,
20th-Century Hebrew Poetry)
(2x20) — 40 points
Total — 100 points
- ג. Material that may be used during the exam:
(1) A printed list of the works studied in class
(2) A Hebrew-other language / other language-
Hebrew dictionary of the student's choice
- ד. Special instructions:
(1) You must attach the printed list of works that
were studied in class to your answer booklet.
(2) Do not use examples from the same work
in more than one answer.

Write only in the answer booklet. Use separate pages
for everything you want to use as draft material (outlines,
calculations, etc.). Write "טייטה" at the top of each draft page.
If you write draft material outside the answer booklet, your
exam may be disqualified!

Good Luck!

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים, סיפור קצר), דרמה
ומונודרמה
(30x2) — 60 נקודות
פרק שני — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים, השירה העברית
במאה ה-20)
(20x2) — 40 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש:
(1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי, לפי בחירת התלמיד.
- ד. הוראות מיוחדות:
(1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת
של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) אין לחזור ולהדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב
כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים
שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

בהצלחה!

Questions

Part I – Prose (Tales of our Sages, Short Story), Drama and Monodrama

(60 points)

Answer two of the questions 1-11 (each question – 30 points).

Tales of our Sages [מעשה חכמים]

1. Read the tale below and answer the question that follows.

בתו של רבי עקיבא והנחש

לְרַבִּי עֲקִיבָא הָיְתָה בַת.
אָמְרוּ לוֹ הַכֹּלְדָּיִים:¹ אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנֹכְנֶסֶת לְבֵית הַחֶפֶה,
מִכֵּשׁ אוֹתָהּ נָחֵשׁ, וְהִיא מֵתָה.
הָיָה דוֹאֵג עַל הַדָּבָר הַרְבֵּה.
אוֹתוֹ הַיּוֹם, נִטְלָה הַמַּכְבֵּנָה,² נֶעְצָה אוֹתָהּ בְּסֶדֶק,
קָרָה שְׂשֻבָּה [שְׁנִנְעָצָה] בְּעֵינֶי שֶׁל נָחֵשׁ.
בִּבְקָר, כְּשֶׁנִּטְלָה אוֹתָהּ, נִסְרָךְ וּבָא הַנָּחֵשׁ אַחֲרֶיהָ.
אָמַר לָהּ אָבִיהָ: מָה עָשִׂיתָ?
אָמְרָה לוֹ: בָּעָרֵב בָּא עָנִי, קָרָא בְּפֶתַח, וְהָיוּ טְרוּדִים כָּל הָעוֹלָם בְּסַעְדָּהּ,
וְאֵין שׁוֹמֵעַ לוֹ.
קִמַּמְתִּי, נִטְלָתִי אֶת מְנָתִי שְׁנִנְתָּם לִי, וְנִתְתִּיהָ לוֹ.
אָמַר לָהּ: מִצּוֹה עָשִׂיתָ.
יָצָא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ: "וַיִּצְדָּקָה תִּצְלִיל מִמּוֹת" (משלי י', ב).
וְלֹא מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אֶלָּא מִמִּיתָה עֲצֻמָּה.

1 הכלדיים — astrologers

2 מכבנה — a pin used to fasten a garment or the hair

In the tale above, the snake, the wall, and the crack in the wall serve as symbols.

Choose two of these symbols, and explain what each of them symbolizes and how it helps us understand the message of this tale.

Note: Do not write about the same work in different answers.

Short Story

2. כינורו של רוטשילד / אנטון צ'כוב

Towards the end of the story, a change occurs in Yaakov (Bronze), and instead of always doing financial accounting, he does a personal accounting.

Explain this statement and give an example/examples.

3. יגון / אנטון צ'כוב

Below is an excerpt from the story "יגון" which describes Iona, the sledge driver [עגלון], who is in the city.

Read the excerpt and answer the question that follows.

עיניו של יונה, חרדות ומלומדות בייסורים, מתרוצצות על פני ההמונים המשוטטים משני צידי הרחוב: האין בין כל אלפי האנשים האלה אפילו אחד שיקשיב לו?

What answer does the story give to the question posed in this excerpt? Explain your answer, and give three examples from the story to support it.

4. כינורו של רוטשילד / אנטון צ'כוב or יגון / אנטון צ'כוב or another short story

Describe the environment (location, landscape) in a short story you studied

(כינורו של רוטשילד or יגון or another short story), and explain how it helps to characterize the main character in the story.

Drama

5. ביקור הגברת הזקנה / פרידריך דירנמט or בעלת הארמון / לאה גולדברג

Describe a secondary character from the play you studied (ביקור הגברת הזקנה or בעלת הארמון), write about the relationship between this character and the main character, and explain the role of the secondary character in the play.

6. ילדי הצל / בר-ציון תומר

Answer both items, א and ב.

א. Give two examples of the tree motif in the play, and explain how they help to convey the meaning of the plot and/or portray the characters. (18 points)

ב. Choose another motif from the play, and explain how it helps to convey the meaning of the plot and/or portray the characters. (12 points)

7. אנטיגונה / סופוקלס

Hubris (excess arrogance) is one of the factors that leads to the bitter end of the tragic hero.

Explain this statement, basing your answer on the life and behavior of the tragic hero or heroine of *Antigone* and giving an example/examples.

8. בית בובות/ הנריק איבסן

Below is an excerpt from a dialogue between Nora and Kristine Linde. Read the excerpt and answer the question that follows.

נורה: [...] גם לי יש משהו להתגאות בו.

לינדה: אין לי שום ספק. אבל למה את מתכוונת?

נורה: דברי בשקט. שטורוולד לא ישמע! בעד שום הון שבעולם אסור לך – אסור לאף אחד – לגלות את זה, אף אחד מלבדך.

What can we learn from this dialogue about the relationship between Nora and Torvald Helmer? Explain your answer and give three examples from the play that reflect their relationship.

9. אויב העם/ הנריק איבסן

Answer both items, א and ב.

א. Describe Dr. Stockmann's struggle.

In your answer, also write about the results of his struggle. (20 points)

ב. Explain what the values that drive Dr. Stockmann in this struggle are. (10 points)

Monodrama

10. לרקוד עם אבא/ איציק ויינגרטן

In the excerpt below, the father is speaking to his son.

Read the excerpt and answer the question that follows.

[...] יש ריקודים שחייבים להיךקד. לפעמים הם נמצאים בגוף הרבה זמן, ובסוף הם נרקדים מעצמם [...]. ריקוד שצריך להירקד, לא הולך לאיבוד [...]. כמו פסלים שנמצאים בסלע והפסל רק משחרר אותם. או שירים שמישהו בא ופותח להם שער, שיעופו מהכלוב.

Explain this statement, and explain too how it reflects the character of the father, the character of the son, and the relationship between them.

11. אחת זקנה/ נאוה סמל

When Hanna begins speaking to the children in class, she says: "בית זה משהו שאתה בוחר".

As she continues, she says: "אף פעם לא הייתה לי אפשרות לבחור".

At the end of her monologue she says: "פחדתי לבחור ואתם נתתם לי את האומץ".

These three statements spoken by Hanna reflect the process she underwent.

Explain what process Hanna underwent, and give an example/examples from the monodrama.

Part II – Poetry

(*Piyyut*, Medieval Poetry, 20th-Century Hebrew Poetry)

(40 points)

Answer two of the questions 12-18 (each question – 20 points).

Piyyut

12. Read the following *piyyut* and answer the question below.

אל נורא עלילה / ר' משה אבן עזרא

אל נורא עלילה.

המציא לנו מחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 5 זכר צדקת אביהם. וחדש את ימיהם.

כקדם ותחלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 1 מתי מספר קרואים. לך עין נושאים.

ומסלדים בחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 6 קרא נא שנת רצון. והשב שארית הצאן.

לאהליבה ואהלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 2 שופכים לך נפשם. מחה פשעם וכחשם.

והמציאם מחילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 7 תזכו לשנים רבות. הבנים והאבות.

בדיצה ובצהלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 3 יהיה להם לסתרה. וחלצם ממארה.

וחתמם להוד ולגילה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 8 מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאל.

בשרו נא הגאלה. בשעת הנעילה:

מחרוזת 4 חון אותם ורחם. וכל לוחץ ולוחם.

עשה בהם פלילה. בשעת הנעילה:

The last two stanzas [מחרוזות] of this *piyyut* were added to the *piyyut* at a later date.

Explain both of these stanzas, and explain how we can ascertain that they are a later addition to the *piyyut*.

Medieval Poetry

13. Read the following poem and answer the question below.

יִדְעַתִּנִּי בְטָרָם תְּצַרְנִי / ר' יהודה הלוי

- 1 יִדְעַתִּנִּי בְטָרָם תְּצַרְנִי, / וְכָל עוֹד רוֹחֶה בִּי – תְּצַרְנִי.
- 2 הֵי־שׁ לִי מַעֲמָד, אִם תִּהְדָּפְנִי, / וְאִם לִי מַהֲלָה, אִם תִּעֲצָרְנִי?
- 3 וְמָה אֵמַר? – וּמִחֲשָׁבִי בִּידָה! / וְמָה אוֹכֵל עֲשֶׂה עַד תִּעֲזָרְנִי?
- 4 דְּרִשְׁתִּיהָ בְּעֵת רָצוֹן – עֲנֵנִי / וְכִצְנָה רָצוֹנָה תַעֲטָרְנִי,
- 5 הַקִּימֵנִי לְשַׁחַר אֶת דְּבִירָה / וְאֶת שְׁמָהּ לְבָרָךְ עוֹרְרִנִּי!

Explain the fourth stanza [בית] of the poem. Explain, too, its connection with the poem as a whole.

14. Read the following poem and answer the question below.

רֵאָה שְׁמֵשׁ / ר' שלמה אבן־גבירול

רֵאָה שְׁמֵשׁ לַעֲת עֶרֶב אֲדָמָה / כְּאֵלּוּ לְבִשָּׁה תּוֹלַע לְמַכָּסָה,
תִּפְשֹׁט פָּאֲתֵי צָפוֹן וְיָמִין / וְרוּחַ יָם בְּאַרְגָּמָן תִּכְסָּה,
וְאַרְצֵי – עֲזָבָה אוֹתָהּ עֲרָמָה / בְּצֵל הַלֵּילָה תִּלִּין וְתַחֲסָה,
וְהַשְׁחַק אֲזִי קָדָר, כְּאֵלּוּ / בְּשֶׁקַּע עַל מוֹת יְקוּתִּיאֵל מְכָסָה.

Choose two literary devices [אמצעים אומנותיים] used in the poem, and explain how they portray the pain felt by the speaker over the death of Yekutiel.

20th-Century Hebrew Poetry

Eretz, Yisrael and Yerushalayim

15. Read the following poem and answer the question below.

גלות / בלפור חקק

בית 3 סבא שלי מלך עצוב. נולד בבגדי משי ורקמה בגדי חמודות. וכאשר גלה אל ארץ נשחתו בגדיו, נשחת הודו. רק במותו הלבישוהו תכריף פעטרת טלית שקבל מאביו טלית ירשה חקוקה תכלת אותיות של קדשה.	בית 1 סבי היו לו בגדי כהנה שקופים ורקמה לו אמו בדש הכתנת התכלה פסי זהב יפים. וחקקה לו את שמו בענג באותיות של כסף, אור מזקק. סבא שלי. מורד בן רפאל חקק.
בית 4 ולאך הטלית דמיתי לראות פסי זהב יפים. אור מזקק. סבא שלי. מורד בן רפאל חקק.	בית 2 ועלה סבי כאברהם מאור מאותה ארץ על פי אותו דבור. עלה עלה אל אותה אדמת מולדת. ולא היתה לו עוד הכתנת הנחמדת. ואבדה לו שררתו ואבל נגה פניו ונשחת הפסך ונשחט הזהב. ובשוקים רכל סבי מכר את אוצרותיו בגדים בלים, מרכלת אכזב לשוננו כבדה, נביא נעזב.

Describe the instances in which the motif of silver and gold appears in the poem. Explain how this motif reflects the change that occurred in the grandfather's situation after he came to Israel.

Holocaust Poetry

16. Read the following poem and answer the question below.

טרקטורים / רוני סומק

- בית 1
- הבנים של דוקטור מנגלה מוכרים טרקטורים
בדרך שבין מינכן לשטוטגרט.
מי שיקנה אותם יחרש את האדמה,
ישקה גץ,
יצבע באדום את רעפי הבית
ובפסטיבל הבירה יראה איך תזמרת המסבאה
מצבת על הרחבה כחילי בדיל בחלון ראווה.
- בית 2
- במכון היפי של ההיסטוריה יודעים לסרק בלורית
אפלו בשערה של
מפלצת.

Explain the two lines that end the first stanza [בית] of the poem, and explain their role in conveying the meaning of the poem.

Couple Relationships [זוגיות]

17. The poem below (beginning with "נפרדנו כך") is שיר ב of the poem cycle שירי אהב"ה, by Leah Goldberg.

Read the poem and answer the question that follows.

ב

נפרדנו כך. היטב, היטב חרה לי.
הערפל בינינו כחומה.
זאת הטפה שעל ידי נותרה לי
טפת סגריר ודאי היא, לא דמעה.

לדור הזה הבכי הוא כלמה,
הוא לא יבכה על אהבה גוססת.
ביום הדין ובלילות החסד
אדיש וגא הוא לא יוריד דמעה.

נפרדנו כך. הרחוב המה, המה.
דחפני איזה הלך, ומנגד
הערפל תלוי כהינומה.

מאין בלבבי חדוה חוגגת?
אולי, בכל זאת, זו היתה דמעה.

Describe the emotional process that the speaker undergoes in this poem, and explain how one of the literary devices [אמצעים אומנותיים] used in the poem helps to portray this process.

Man and his Identity

18. Read the following poem and answer the question below.

דברי רקע ראשוניים / ארז ביטון

בית 1
אָמִי אָמִי
מִכְפָּר הַשִּׁיחִים הַיָּרְקִים בְּיָרֵק אֲחֵר.
מִזֶּן הַצִּפֹּרִים הַמְחֲלִיבוֹת חֵלֶב מִתּוֹק מְכֹל מִתּוֹק,
מַעֲרֵשׁ זְמִירִי אֶלֶף לִילָה וְעוֹד לִילָה.

בית 2
אָמִי אָמִי
שֶׁהֲרִיָּקָה רָעוֹת
בְּאַצְבָּעוֹת צֶרְדוֹת
בְּהִלָּקְאוֹת חֲזָה
וּבִשֵּׁם כָּל הָאֲמָהוֹת.

בית 3
אָבִי אָבִי
אֲשֶׁר עָסַק בְּעוֹלָמוֹת
אֲשֶׁר קִדָּשׁ שְׁבֻתוֹת בְּעָרָאק נָקִי
אֲשֶׁר הָיָה בָּקִי מֵאִין כְּמוֹהוּ
בְּהִלָּכוֹת בֵּית כְּנָסֶת.

בית 4
אָנִי אָנִי
שֶׁהֲרִחֲקֵיתִי עֲצָמִי
הֲרִחֵק אֶל תּוֹךְ לִבִּי
שֶׁכֶּשֶׁהֶכֶל הָיוּ יְשָׁנִים
הֵייתִי מְשֻׁנָּן
הֲרִחֵק אֶל תּוֹךְ לִבִּי
מִסּוֹת קִטְנוֹת שֶׁל בֶּךָ
בִּיהוּדִית
מְרוֹקָאִית.

How are "מסות קטנות של בך" related to the world of the speaker in the poem? Explain your answer and give an example/examples.

Good Luck!

All rights reserved by the State of Israel.
This document may not be copied or disseminated without
permission from the Ministry of Education.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך